

כיצד נגיע לידי הרגשת צער השכינה

הנה ענין זה הוא דבר גבוה וקשה לאדם להגיע אליו באמת, ואף כשבוכה על צער השכינה אין זה מחמת שהשיג מדרגה זו אלא מחמת שלימדוהו שצריך לבכות ואינו מבין על מה בוכה.

נראה דע"י שמרגיש את הצער בדברים הנוגעים אליו יכול להגיע להרגשת הצער בחורבן ובכבוד דשמים, והיינו שבכל דבר שקשה לו וכואב לו בחיים, צריך לדעת שבאמת זה כואב להשי"ת.

וכן מבואר בדברי חז"ל. דהנה איתא בילקו"ש (תהלים סימן תרעט) "אמר הקב"ה בשעה מגעת צרה לישראל והם מבקשים אותי ויהיו משתפין כבודי עמהם באותה שעה אני עונה אותם שנאמר יקראני ואענהו למה עמו אנכי בצרה"¹, מבואר מדברי המדרש דכדי שתהיה התפילה נשמעת צריכים שיהיו **משתפין כבודו של השי"ת בתפילה** ועי"ז נחשב עמו אנכי בצרה², והיינו שאין להתפלל רק על צרכינו אלא על כבוד השי"ת.

ומבוארים הדברים בנפש החיים (ש"ב פ"א) שהאריך ביסוד זה שתכלית כונת התפילה תהיה רק צורך גבוה, דצרת ישראל היא חילול ה' ולכן מחוייבים להתפלל לפניו שלא יתחלל שמו. וגם היחיד שאין חלול השי"ת בצרתו מ"מ יש צער למעלה ויש להתפלל עליו, עי"ש³. וכה"ג מבואר בדברי המהרש"א בח"א בברכות (סג. ד"ה כל המשתף בו').

ובשם משמואל (פרשת פינחס, וכן הוא בכמה מקומות) כתב "אך עצה יעוצה לזה יש לומר עפ"י מה שאיתא בספרים הקדושים מהרבי מלובלין ומהמגיד מקאזיניץ זצ"ל שבזמן שאדם מצטער ומתפלל על צערו שלו יש עליו

¹ ובהמשך המדרש איתא "למה עמו אנכי בצרה א"ר יודן משל למה הדבר דומה לאשה עוברה שהיה לה כעס עם אמה ועלתה אמה למעלה ובשעת לידתה היתה צווחת מלמטה והיתה אמה שומעת קולה מלמעלה והיתה אף היא צווחת כנגדה והיו שכנותיה אומרות לה מה טוביך וכי את יולדת עמה אמרה להם בתי יולדת בצער אף על פי שהכעיסה לי איני יכולה לסבול צווחתה אלא הריני צווחת עמה לפי שצרת בתי שלי הוא, כך כשחרב ביהמ"ק באה קול בכיה ויללה בכל העולם כלו שנאמר ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא וגו' אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע וכי יש לפניך דברים הללו והכתיב הוד והדר לפניו עוז וחדוד במקומו א"ל בתי נחרב ובני שלולין בקולרין ואיני מצר לא כך כתבתי להם עמו אנכי בצרה".

² דבפשיטות מקובל לפרש דעמו אנכי בצרה הוא נתינת טעם דכיון דהשי"ת מצד עצמו נמצא עמו בצרתו ממילא מתקיים יקראני ואענהו, ומדברי המדרש מבואר דהוא תנאי והיינו דאם תפילתו היא בבחינת עמו אנכי בצרה שמשתפין את השי"ת בצרתו ממילא התפילה מתקבלת.

³ וז"ל "ומ"ש לפני חילו רמז זה העיקר הגדול של ענין התפלה שכלל כוונתה הוא. לכוין רק להוסיף כח בקדושה **שכמו שהאיש מאנשי החיל משליך כל ענינו וצרכי עצמו מנגד ומוסר נפשו ברצונו רק על כבוד המלך** שיתגדל הכתר מלוכה של אותה המדינה ותנשא מלכותו, כן ראוי מאד להאדם הישר לשום כל כוונתו וטוהר מחשבתו בתפלתו רק להוסיף תת כח בהעולמות הקדושים כו' להעביר רוח הטומאה מן העולם ויתוקן עולם במלכותו ית"ש ולא על עניניו וצרכי עצמו כלל כו' ואף דהלכתא גמירא לה בש"ס שהיחיד רשאי לחדש דבר בתפלתו על צרכי עצמו וצערו בכל ברכה לפי ענינה גם בזה צריך שלא תהא תכלית כוונתו על צערו ולא זו הדרך הנכונה לישירים בלבותם, **כי באמת יפלא איך שייך לבקש להתחנן כלל לפניו ית"ש** להסיר מעליו צערו ויסוריו כו' הלא המה רטיה וסמא דחיי לכפר עונותיו כו' אמנם תכלית הכוונה צריכה שתהיה רק צורך גבוה כי במקום שיש חילול שמו ית' כגון צרת כלל ישראל כו' מחוייבים לבקש ולשפוך שיה לפניו ית"ש על חילול שמו ית' ואך למען שמו יעשה, וגם היחיד על צערו אף אם אין חילול השם בדבר יש מקום ג"כ לבקש לפניו יתברך על גודל הצער של מעלה בזמן שהאדם שרוי בצער למט. כמאמרם ז"ל במשנה פ"ו דסנהדרין אר"מ בזמן שהאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי כו' **וזהו עמו אנכי בצרה היינו שמן המצר משתף אותו ית"ש אז אחלצהו** וכו', וכשהאדם אין מרגיש צערו מיסוריו מגודל מרירותו מצערו כביכול המרורות הללו הן הן עצם מירוק פשעיו ומתכפר בזה עד שיסורי עצמו בדלין הימנו כו'".

מקטרגים, אבל כשמשליך את צערו מנגד ומתפלל רק על צער השכינה שכביכול בזמן שאדם מצטער מה אומרת קלני מראשי, ועל צער השכינה אין להם רשות לקטרג ובע"כ הם חוסמין את פיהם מלקטרג".
ובזה יש לבאר מש"כ בספר אשל אברהם (אופנייהם או"ח סימן קיב) "ומה שאומרים ראה נא בעניינו לאו גאולה מגלות היא דהא כבר נאמרה בברכת בונה ירושלים וצמח דוד אלא מהרפתקאות תדירי רחמנא ליציל כו'".
ולכאורה צ"ע דבסוגיא במגילה מבואר דהוי מענין הגאולה. ולהנ"ל י"ל דאע"ג דעיקר הברכה נתקנה על צרותיו מ"מ מתוך כך בא להתפלל על הגאולה.

והנה כל אדם כואב את כאב גופו ומצטער בצרות הבאות עליו בימי חייו, וכל יהודי המאמין בהשגחה פרטית יודע דאותו צער מגיע לו מהשי"ת כדי לכפר עוונותיו, ולמבואר יש עליו ליתן אל לבו דכשם שיש לו צער כך יש ג"כ צער להשי"ת דעמו אנכי בצרה. ובוודאי ע"י שמרגיש את כאבו יכול להרגיש הצער שיש להשי"ת בדבר זה. וכיון דמרגיל עצמו להתפלל מחמת צערו של השי"ת ממילא שם אל לבו בכל צער שיש להשי"ת דכיון דעיקר תפילתו היא מחמת צער של מעלה ומחמת החילול ה' שבעולם ממילא בכל חילול ה' מרגיש את הצער. ועבודה גדולה היא.

עומק עוון שנאת חנם - וזהו עומק עוון שנאת חנם. דכיון דעיקר תפילתנו על הצרה הבאה עלינו אינה מחמת הכאב שיש לנו אלא מחמת כאב של מעלה, ממילא יש טענה מפני מה חושש על צער של מעלה דווקא כאשר הכאב נוגע גם אליו דהא השי"ת מצטער בכל צרה של כל אחד מישראל, ואם צער של מעלה חשוב לנו ממילא בכל אחד מהכלל ישראל יש לנו לחוש על צערו ולרצות לראות בהצלחתו. אלא דמחמת הקנאה והכבוד אינו חושש לכבוד השי"ת וממילא מראה דאין צער השכינה חשוב לו באמת ואף תפילתו אינה אלא מן השפה ולחוץ. ולכן יש לכאוב שבצער של כל יחיד בכלל ישראל ולמחול למי שעשה לו רע, דאף אם חטא כנגדו מ"מ יש לחשוש לצער השכינה.